

## วิชาชีพการเงินการบัญชีในวิถีทางพระพุทธศาสนา PROFESSION OF FINANCE AND ACCOUNTING IN ROUTE OF BUDDHISM

พระภัททชาพงษ์ สิริภโท (กำชัยภูมิ)

Phra Phatthachaphong Siriphato (Kam Chaiyaphum)

พระครูสุธีคัมภีรญาณ

Phra Suteekampirayan

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus

วันที่รับบทความ (Received) : 23 มกราคม 2563

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 15 กุมภาพันธ์ 2563

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 18 กุมภาพันธ์ 2563

### บทคัดย่อ

วิชาชีพการเงินและการบัญชีเป็นอาชีพที่ไม่โดดเด่นมากนัก แต่เป็นอาชีพที่ขาดไม่ได้ในทุกหน่วยงาน เป็นวิชาชีพที่มีระเบียบแบบแผน มีกฎ กติกา ข้อบังคับ มีจรรยาบรรณของวิชาชีพ ที่ระบุไว้เป็นรายลักษณ์อักษรรองรับทางกฎหมายอย่างชัดเจน การทำหน้าที่การเงินการบัญชี ต้องมีหลักคุณธรรมจริยธรรมทางพระพุทธศานานำมาประพฤติปฏิบัติ ควบคู่กับจรรยาบรรณวิชาชีพ หลักจรรยาบรรณของวิชาชีพการเงินการบัญชี ยึดหลัก 4 ประการ คือ 1. มีความซื่อสัตย์ สุจริต 2. มีความละเอียดรอบคอบ 3. รักษาความลับทางด้านบัญชีของหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง 4. ไม่นำเอกสารทางด้านบัญชีไปเผยแพร่ต่อบุคคลภายนอกโดยไม่ได้รับอนุญาต หลักพุทธธรรมทางพุทธศาสนาที่นักการเงินการบัญชีต้องศึกษานำมาปฏิบัติ เพื่อเกื้อหนุนส่งเสริมทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์แห่งหลักการทั้ง 4 ประการ ประกอบด้วย สุจริต 3 อย่าง ธรรมที่มีอุปการะ, อิทธิบาท 4, ขรรวาสธรรม 4, หิริ โอตตปเป การประกอบอาชีพการเงินการบัญชี เป็นการควบคุม ดูแล ตรวจสอบ และรายงานฐานะทางการเงิน รายละเอียดอื่น ๆ ทางด้านเอกสารขององค์กร เป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะ ความสามารถเฉพาะทาง เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต รักษาไว้จรรยาบรรณของนักบัญชีอย่างเที่ยงตรง พัฒนาตนเองและองค์กรให้เจริญก้าวหน้า ด้วยปฏิบัติตนเป็นผู้ปิดทองหลังพระได้เป็นองค์พระโดยสมบูรณ์ และสวยงาม จึงเสมอเหมือนนักการเงินการบัญชีผู้อยู่เบื้องหลังแห่งความสำเร็จขององค์กร

**คำสำคัญ :** การเงินการบัญชี, จรรยาบรรณ, คุณธรรมจริยธรรมทางพุทธศาสนา

### Abstract

Financial and accountant vocation was not that interesting occupation. It, however, was in every organization in which it was a profession with plans and regulations as well as vocational ethics that was designated by written notice supported in accordance with the law. To be responsible in finance and accountancy needed to have Buddhist principles to perform with vocational ethics. The ethics of

finance and accountancy hold four aspects: 1) be honest, 2) be careful, 3) be responsible for the confidentiality of organizational finance and involving people, and 4) do not distribute the financial documents to others without the permission. The Buddhist principles that finance and accounting officer should follow in order to support the effectiveness of the mentioned aspects above included the following: three honesties, supportive Dhamma, Four Iddhipāda, Four Gharavasaddhamma, and Hiriyatappa. Financial and accountant vocation was a supervision, check, and report of the financial status. In addition, in other details of organizational document, the officer was the one who was knowledgeable, skillful, and honest, had specific ability, and kept up accurately the ethics of finance officer as well as developed oneself and organization progressively by behaving completely and perfectly as doing good things without announcing them to the world.

**Keywords:** Finance and Accountancy, Ethics, Buddhist Principles

## บทนำ

ถ้าจะกล่าวถึงอาชีพที่เป็นวิชาชีพที่มีอยู่ในเมืองไทย หรือบรรดาวิชาชีพทั้งหลายที่มีการจดทะเบียนขึ้นเป็นสถาบันวิชาชีพในประเทศไทย หรือในโลกนี้แล้ว อาชีพที่คิดและมองเห็นคุณค่าที่เป็นอาชีพที่สำคัญต่อองค์กรทุกองค์กรจะต้องมีขาดไม่ได้หรือแทบทุกวงการ และเป็นอาชีพที่เคียงคู่กับงานทุกหน่วยงาน หรือแทบทุกสาขาอาชีพที่จะสร้างความล้มเหลวหรือสร้างความสำเร็จแก่องค์กรต่างๆ ในลักษณะของผู้อยู่เบื้องหลัง แห่งความสำเร็จ หรือล้มเหลวก็ตามที นับได้ว่าเป็นอาชีพที่ ปิดทองหลังพระอาชีพหนึ่ง โดยเฉพาะในกลุ่มของงานผู้ปฏิบัติสนับสนุนให้เกิดความสะดวก บันทึกร เชื่อมโยงสื่อสาร เปรียบเสมือนกลไก เป็นเฟือง อันสำคัญที่จะขาดไม่ได้เพื่อให้ทุกระบบทำงานโดยไม่สะดุดงานที่กล่าวมานี้ คืองานการเงินการบัญชี ซึ่งหน่วยงานทุกหน่วยงาน องค์กรทุกองค์กร จำเป็นต้องมีขาดไม่ได้ จะมีมากหรือน้อยแตกต่างกันไปแล้วแต่หน่วยงานและองค์กรนั้น

การประกอบอาชีพการเงินและการบัญชี ซึ่งเป็นวิชาชีพที่ระเบียบแบบแผน มีกฎ กติกา ข้อบังคับ หรือ เรียกกัน มีจรรยาบรรณ ของวิชาชีพ ระบุไว้ เป็นรายลักษณะอักษรรองรับทางกฎหมาย นอกจากนี้ การทำหน้าที่การเงิน การบัญชี ยังต้องมีคุณธรรมประจำตน ทางพระพุทธศาสนาปฏิบัติยึดเหนี่ยว ควบคู่กับหลักจรรยาบรรณ ที่เป็นข้อบังคับนั้นจึงก่อความเจริญต่อตนเองและองค์กรด้วย

ถ้ากล่าวถึงความสำคัญของทำบัญชีการเงินนั้น ในยุคปัจจุบันมีความสำคัญอย่างยิ่งทุกระดับ ไม่จำเป็นจะต้องเป็นองค์กร หน่วยงานต่างๆ เท่านั้น แม้แต่ธุรกิจอย่างไม่เป็นทางการ เป็นงานธุรกิจในครัวเรือนเล็กๆ ยังจำเป็นต้องมีผู้ทำบัญชีรายรับรายจ่ายเป็นพื้นฐาน ในภาคการเกษตรการทำบัญชีรายรับรายจ่าย ในภาคครัวเรือนก็เป็นเรื่องสำคัญ เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจลดต้นทุนการผลิต เป็นการวางแผนการใช้จ่ายทรัพย์สิน ซึ่งมองให้เห็นว่า จากจุดพื้นฐานของชีวิตในภาคครัวเรือน การทำการเงินการบัญชีเป็นสิ่งสำคัญ การรับรู้ข้อมูลเป็นพื้นฐานที่นำไปของระบบ รายรับรายจ่าย จะได้คำนึงสิ่งที่ควรจ่ายและควรไม่จ่ายอย่างซึ่งจะเป็นการหาสาเหตุข้อบกพร่อง การแก้ปัญหา และเป็นการวางแผนการดำเนินชีวิตให้สมดุล และประโยชน์สูงสุดด้วย หลักธรรมในพระพุทธศาสนา เป็นคำสอนอันล้ำค่า ที่ควรจำเป็นอย่างยิ่งในการยึดถือนำมาปฏิบัติ ควบคู่กับการประกอบวิชาชีพการเงินการบัญชี

ที่ต้องมี สภาวะแห่งศีล สมาธิ และปัญญา ซื่อสัตย์ สุจริต บุรณาการ ปรับใช้ให้ สภาวะแห่งภาระงาน ได้สมบูรณ์ ตามประสงค์ และพัฒนาได้อย่างยืน เป็นที่มาของคำว่า วิชาชีพการบัญชีในวิถีทาง พระพุทธศาสนา

## หลักการของการเงินการบัญชี

กล่าวถึงหลักการ อาชีพการเงินการบัญชี ซึ่งเป็นศิลปะของการจดบันทึกการรายการหรือ เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเงินไว้ในรูปของเงินตรา การจัดหมวดหมู่ของรายการเหล่านั้น สรุปผล พร้อมตีความหมายของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเหล่านั้น ข้อมูลทางการเงินการบัญชีเป็นประโยชน์ต่อบุคคล ทุกสาขาอาชีพ โดยเฉพาะทางธุรกิจ ข้อมูลทางการเงินการบัญชีเป็นประโยชน์ด้านการวางแผนและตัดสินใจ โดยเฉพาะการบริหารงานที่ระบบขนาดใหญ่หรือที่มีสาขาหลายแห่ง ผู้บริหารต้องอาศัยระบบการ ควบคุมทางการเงินการบัญชีที่ดีและรายงานทางการเงินการบัญชีที่เชื่อถือได้ เพื่อสามารถใช้เป็นดุลพินิจในการ ตัดสินใจได้ถูกต้องและทันต่อเหตุการณ์ (ธารี หิรัญรัมย์ และคณะ, 2543 : 10-11) ยิ่งสภาพภาวะที่มีความเสี่ยงสูงยิ่งจำเป็นต้องใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีที่รัดกุมและละเอียดรอบคอบ จึงเป็นหน้าที่ ของผู้กระทำการทางด้านนี้ต้องมีความระมัดระวังที่จะเก็บข้อมูลอย่างละเอียดถูกต้องและ ทันต่อ เหตุการณ์เสมอขึ้นเอง เพราะการทำเงินการบัญชีมีหลายรูปแบบหลายประเภท เช่น

1) การบัญชีสาธารณะ (public accounting) ซึ่งเป็นรูปแบบการทำการเงินการบัญชีที่เป็น อิสระไม่เป็นลูกจ้างธุรกิจใด แต่ว่าเป็นนักการบัญชีที่ทำหน้าที่ทั่วไปในการประกอบอาชีพอื่นทั่วไป เช่น แพทย์ สถาปนิก วิศวกร เป็นต้น ซึ่งอาจจะรับทำหน้าที่ถูกแต่งตั้งให้ทำงานด้านการ

บัญชีตั้งแต่บันทึกการรายการทางการเงินทำการรายงานการเงินการวางแผนระบบบัญชี และการทำ งบประมาณให้แก่กิจการใดกิจการหนึ่งเท่านั้น

2) การบัญชีส่วนบุคคล (private accounting) คือการทำบัญชีให้แก่ธุรกิจทุกประเภทต่างๆ ดำเนินการให้บริการทางการเงินการบัญชีให้แก่ลูกค้า เช่น การสอบบัญชี บริการด้านภาษี การจัดทำบัญชี และบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานด้านบัญชี เป็นต้น ซึ่งนักบัญชีอิสระที่ทำงานแขนงนี้จะต้องได้รับ อนุญาตตามกฎหมายเสียก่อน

3) งานบัญชีของรัฐบาลหรือทางราชการ (Governmental Accounting) คือ งานบัญชีที่นัก บัญชีรับทำให้กับหน่วยงานรัฐบาลโดยนักบัญชีมีฐานะเป็นข้าราชการประจำของหน่วยงานราชการนั้น ลักษณะของงานที่ทำคือดูแลรับผิดชอบในการบันทึกการรายการทางการเงินการบัญชีและทะเบียนต่าง ๆ ส่วน ใหญ่เป็นการบันทึกการรายการทางการเงินการบัญชีในลักษณะที่มีได้มุ่งแสวงหากำไร และการบัญชีของส่วน ราชการจะมีกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง เป็นผู้วางระเบียบและระบบของการบัญชีไว้ โดย หน่วยงานของรัฐบาลทุกหน่วยงานจะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด (ธารี หิรัญรัมย์ และคณะ, 2543 : 12)

นอกจากของนักการบัญชีแต่ละประเภทที่กล่าวมาแล้ว ยังมีหน้าที่เฉพาะด้านของนักการเงิน การบัญชีที่ต้องรับผิดชอบแตกต่างกันออกไป เช่น 1) การบัญชีทั่วไป (General Accounting) ได้แก่ การจดบันทึกการรายการ การเตรียมรายงานการเงินและรายการอื่นๆ ที่จะให้ประโยชน์แก่ฝ่าย จัดการ เจ้าหนี้ เจ้าของ และองค์การรัฐบาล นักบัญชีจะเป็นผู้ควบคุมการลงบัญชีและจัดทำรายงาน ต่าง ๆ ขึ้น 2) การบัญชีต้นทุน (Cost Accounting) ได้แก่ การกำหนดและการควบคุมต้นทุนของ สินค้าและบริการที่ผลิต ผู้ ทำบัญชีต้นทุนจะต้องสามารถรวบรวมและชี้แจงต้นทุนสินค้าและบริการที่ เกิดขึ้น จริงเพื่อประโยชน์ต่อฝ่ายจัดการในการควบคุมและวางแผนต่อไป 3) การบัญชีการเงิน

(Financial Accounting) ได้แก่ การบันทึกรายการของธุรกิจในรอบระยะเวลาหนึ่งและสรุปผลในรูปแบบรายงานการเงิน 4) การบัญชีงบประมาณ (Budgetary Accounting) ได้แก่ การวางแผนเกี่ยวกับการดำเนินงานการผลิตและการเงินไว้ล่วงหน้า 5) การบัญชีจัดการ (Management Accounting) ได้แก่ การบัญชีที่เกี่ยวกับการใช้ข้อมูลในอดีตและที่ประมาณขึ้น 6) การบัญชีภาษี (Tax Accounting) นักบัญชีต้องมีความรู้ในด้านการคำนวณภาษี การเตรียม ภงด. และกฎหมายภาษี การแก้ปัญหาเกี่ยวกับภาษีต่าง ๆ รวมทั้งต้องมีความรู้ในเรื่องกฎหมายภาษีอย่างด้วยอีกทางหนึ่ง 7) การวางระบบบัญชี (Accounting System) เป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของนักการบัญชีนักการเงินการบัญชีต้องสามารถวางระบบบัญชีตลอดจนชี้แจงวิธีการดำเนินงานเพื่อรวบรวมและรายงานข้อมูลทางการเงิน นอกจากนี้จะต้องวางแผนการควบคุมภายในที่ดีเกี่ยวกับสินทรัพย์อุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการดำเนินการ 8) การสอบบัญชี (Auditing) ปกติเป็นการดำเนินงานของนักบัญชีอิสระ ที่ตรวจสอบงบการเงินของธุรกิจเพื่อที่จะสามารถให้ความเห็นได้ว่างบการเงินนั้นแสดงฐานะการเงินและผลดำเนินงานการถูกต้องเพียงใด การบัญชีได้เป็นไปตามหลักการที่ยอมรับกันทั่วไป โดยใช้หลักการนั้นโดยสม่ำเสมอทุกปีหรือไม่เพียงใด นักการบัญชีผู้ทำหน้าที่นี้เรียกว่าผู้สอบบัญชี (auditor) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าผู้ตรวจบัญชีภายนอก (External auditor) 9) การบัญชีกิจการมิได้มุ่งหวังกำไร (Not-for-profit accounting) การบัญชีของกิจการประเภทนี้จะปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายและข้อปฏิบัติของสถาบัน และมีได้มุ่งหวังผลกำไร เช่น วัด มูลนิธิ งานสาธารณกุศล สถาบันการศึกษาของรัฐ การปฏิบัติการลักษณะนี้เป็นการดำเนินงานตามข้อกำหนด ตัวบทกฎหมาย กติกา ระเบียบ ข้อบังคับ ของสถาบันนั้น ๆ (ธารี หิรัญศรี และคณะ, 2543 : 13)

หลักการและประเภทของการเงินการบัญชีที่กล่าวมา ผู้ประกอบอาชีพต้องมีความรู้ความชำนาญอย่างมาก จึงต้องรับรู้ถึงระบบกลไกต่าง ๆ ของการเงินการบัญชี แต่ประเภทซึ่งมีความซับซ้อนและความละเอียดอย่างมาก

### ระบบและกลไกของการเงินการบัญชี

ในส่วนนี้จะกล่าวถึง ระบบและกลไกของการเงินการบัญชี เป็นหลักทางด้านการจัดเก็บข้อมูลทางการเงินประกอบไปด้วยระบบการจัดทำแบบฟอร์ม การบันทึกทางบัญชี การรายงาน ตลอดจนถึงวิธีการและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ได้นำมามีส่วนกับการเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในด้านของการตัดสินใจ ของผู้บริหาร ได้ควบคุมวางแผน ทั้งในด้านของกฎหมาย ที่เกี่ยวกับภาษีอากร และป้องกันรักษาทรัพย์สินไม่ให้สูญหาย (วิไล วีระปรี และคณะ, 2553 : 1-2) ซึ่งระบบและกลไกของการเงินการ บัญชีพอที่สรุปกระบวนการและรายละเอียดที่สำคัญได้ดังนี้

1) ระบบของบัญชีเงินงบประมาณ (Budget) หมายถึง กระบวนการวางแผนเกี่ยวกับตัวเลขทางการเงินอย่างมีระเบียบ โดยจะต้องคำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินการและการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน เช่น งบแสดงฐานะการเงิน, งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ, งบกระแสเงินสด เป็นต้น ซึ่งรายการของงบประมาณ จำแนกเป็น 5 ประเภท คือ สินทรัพย์, หนี้สิน, ต้นทุน, รายได้และค่าใช้จ่าย (ดวงสมร อรพินท์ และคณะ, 2555 : 21-22)

2) การบัญชีเพื่อการจัดการ (Managerial Accounting) เป็นการจัดทำเพื่อรวบรวมข้อมูลเสนอต่อผู้ใช้ข้อมูลที่เป็นบุคคลภายในกิจการ ได้แก่ ผู้บริหาร เพื่อใช้ในการวางแผน สั่งการและควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลนั้นส่วนหนึ่งมาจากการทำบัญชี รวมกับข้อมูลอื่นๆทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน เช่น จำนวนชั่วโมงการทำงาน จำนวนหน่วยของวัตถุดิบ

เป็นต้น รายงานทางการเงินบัญชีเพื่อการจัดการมีได้หลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้บริหาร (ไพบูลย์ ผจงวงศ์, 2548 : 10-11) (ดวงสมร อรพินท์ และคณะ, 2555 : 43-97)

3) ระบบการบันทึกบัญชี เนื่องจากข้อมูลในงบการเงินการบัญชี เป็นข้อมูลที่มีบุคคลหลายฝ่ายสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจการโดยตรง เช่น ผู้บริหาร และผู้ใช้ข้อมูลอื่น ๆ เช่น นักลงทุนนักวิเคราะห์ทางการเงิน รัฐบาล และสหภาพแรงงาน เป็นต้น ดังนั้น ข้อมูลทางการเงินการบัญชีจำเป็นต้องมีความถูกต้อง ครบถ้วน มีความเชื่อถือได้และมีความเป็นกลาง จึงเป็นข้อมูลทางการเงินการบัญชีที่มีคุณภาพ การได้มาของข้อมูลที่มีคุณภาพขึ้นอยู่กับวิธีการบัญชีที่เลือกใช้โดยมีการจดบันทึกข้อมูลตามหลักการบัญชีที่ยอมรับได้โดยทั่วไป ซึ่งมีแนวคิดและหลักการบัญชีในเรื่องต่าง ๆ ที่ใช้เป็นหลักในการวิเคราะห์เหตุการณ์ทางการเงิน เพื่อให้สามารถบันทึกบัญชีได้ถูกต้องแม่นยำตามมาตรฐานการบัญชีที่กำหนด โดยผู้ทำหน้าที่บันทึกบัญชีจำเป็นต้องมีความรู้ทางการเงินการบัญชีที่จะต้องศึกษาหลักการและแนวคิดทางการเงินการบัญชีหลักการบัญชีคู่มือการวิเคราะห์รายการ ตลอดจนผังบัญชี ซึ่งประกอบด้วย หลักทางเอกสาร เช่นรูปแบบ, ประเภท, ขั้นตอน และสรุปกระบวนการบันทึกบัญชี เป็นต้น (ดวงสมร อรพินท์ และคณะ, 2555 : 43-97)

จากที่กล่าวมาในระบบและกลไกของการเงินการบัญชี พอที่จะทำให้ทราบว่า ในฐานะและสถานะผู้ทำระบบการเงินการบัญชี เป็นสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานในระดับต่าง ๆ แม้แต่กิจการเล็ก ๆ ในภาคครัวเรือน การกระทำเพียงคนเดียวหรือสองคน หน่วยงาน องค์การจนถึงระดับประเทศ และระดับโลก การทำการเงินการบัญชีมีส่วนสำคัญที่จะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องเสมอ โดยเฉพาะเรื่องการเงินเป็นสิ่งละเอียดอ่อน ดังนั้น ผู้กระทำงานต้องมีทักษะความสามารถทางด้านวิชาชีพพอสมควร และที่สำคัญนอกจากทักษะความสามารถในการปฏิบัติงานแล้ว สิ่งควบคู่กันคือหลักการทางสภาพจิตใจที่ ประกอบไปด้วยจรรยาบรรณวิชาชีพ และคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิต ของทำงานอีกด้วย

### จรรยาบรรณวิชาชีพการเงินการบัญชี

วิชาชีพการเงินการบัญชี มีความสำคัญควบคู่ไปกับการทุกวงการ ทุกสาขาอาชีพดังที่กล่าวมา วิชาชีพการเงินการบัญชี เป็นหนึ่งในอาชีพ ที่ได้รับการรับรองว่าเป็นวิชาชีพในสังคมไทย คำว่าอาชีพกับวิชาชีพแตกต่างกัน วิชาชีพมีมรรยาทและจรรยาบรรณ วิชาชีพที่เป็นอาชีพ มีกฎระเบียบ มีบทลงโทษ และมีพระราชบัญญัติวิชาชีพหรือการมีสภาวิชาชีพรองรับ

กล่าวถึงเรื่องของจรรยาบรรณ อะไรคือ จรรยาบรรณ อะไรคือ มรรยาท และอะไรคือ กฎหมายของจรรยาบรรณ

คำว่าจรรยาบรรณ ในความหมายของ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี2552 ให้ความหมายว่าระบอบความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพการงานแต่ละอย่างกำหนดขึ้น เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียงและฐานะของสมาชิก อาจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้ (ราชบัณฑิตยสถาน : 289) คำว่าจรรยาบรรณ ใช้ภาษาอังกฤษว่า “Ethics” คำว่า Ethics แปลเป็นภาษาไทยว่า จริยธรรม ซึ่งทางพระพุทธศาสนา โดยพระพรหมคุณาภรณ์ ได้ให้ความหมายจริยธรรมว่า “ธรรมคือความประพฤติ”, “ธรรมคือการทำดี”, หลักความประพฤติ, หลักการดำเนินชีวิต

คำ “จริยธรรม” นี้ นักปราชญ์ในประเทศไทยได้บัญญัติให้ใช้สำหรับคำภาษาอังกฤษว่า ethics หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม หรือกฎศีลธรรม

จริยะ (หรือ จริยธรรม) อันประเสริฐ เรียกว่า พรหมจริยะ (พรหมจริยธรรม หรือพรหมจรรย์) แปลว่า “ความประพฤติอันประเสริฐ” หรือทางดำเนินชีวิตอย่างประเสริฐ หมายถึง มรรคมงคล 8 หรือ ศีล สมาธิ ปัญญา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2554 : 57)

ดังนั้น คำว่า จรรยาบรรณของวิชาชีพ ก็คือการประพฤติตามธรรม หรือกฎศีลธรรม คำว่า ศีลธรรม หมายถึง หลัก กฎเกณฑ์ หรือค่านิยมที่คนใช้ตัดสินว่าสิ่งนั้นผิดหรือถูกความประพฤติที่ดีที่ชอบความประพฤติดีงาม

นิยมแปลกันว่า ศีลและธรรม โดยถือว่าศีล หมายถึง เว้นชั่วหรือเว้นจากข้อห้าม ธรรม หมายถึง ประพฤติดี หรือทำตามคำแนะนำสั่งสอน, แต่แปลตามหลักว่า ธรรมชั้นศีล เพราะศีลเป็นธรรมอย่างหนึ่ง เช่นเดียวกับสมาธิและปัญญา ความประพฤติดีงามทางกายวาจา, ความประพฤติที่ดีที่ชอบ, ความสุจริตทางกายวาจาและอาชีพ

โดยทางศัพท์ ศีลธรรม แปลว่า “ธรรมคือศีล” หมายถึง ธรรมชั้นศีล หรือธรรมในระดับศีล เพราะศีลเป็นธรรมอย่างหนึ่ง ในบรรดาธรรมภาคปฏิบัติ 3 อย่าง คือ ศีล สมาธิ และปัญญา ดังนั้น ต่อจากธรรมชั้นศีล จึงมีธรรมชั้นสมาธิ และธรรมชั้นปัญญา

ได้มีผู้พยายามแปลศีลธรรม อีกอย่างหนึ่งว่า “ศีลและธรรม” ถ้าแปลให้ถูกต้องจริงต้องว่าศีล และธรรมอื่น ๆ คือศีลและธรรมอื่น ๆ นอกจากศีล เช่น สมาธิ และปัญญา เป็นต้น เพราะศีลก็เป็นธรรมอย่างหนึ่ง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2554 : 392)

สรุป รวมความว่า ระหว่าง คำว่าจริยธรรม กับศีลธรรม เป็นเรื่องการสำนึก ผิดชอบชั่วดี ที่เกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ของความดีและความเลว รวมทั้งภาระหน้าที่ทางด้านศีลธรรม ที่ไม่เพียงแต่พิจารณาถึงความอยู่เย็นเป็นสุขของตนเอง แต่ต้องคำนึงถึงบุคคลอื่นด้วย ในสังคม ในองค์กรโดยรวม

ในด้านจรรยาบรรณของนักวิชาชีพการเงินการบัญชี ที่สำคัญในสังคมไทยได้กำหนดระเบียบ กฎหมาย ที่ว่าระบบข้อบังคับ เกี่ยวกับการกระทำหน้าที่ของผู้ทำการการเงินการบัญชี ในการประกอบอาชีพ ที่เป็นทิศทางในการดำเนินการไปในทางเดียวกันคือ

### ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่19) เรื่อง จรรยาบรรณผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553

“ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี” หมายความว่า ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการทำบัญชี ด้านการสอบบัญชี ด้านการบัญชีบริหาร ด้านการวางระบบบัญชี ด้านการบัญชีภาษีอากร ด้านการศึกษาและเทคโนโลยี

การบัญชี และบริการเกี่ยวกับการบัญชีด้านอื่นตามที่กฎกระทรวงกำหนดให้เป็นวิชาชีพบัญชี รวมทั้งผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชี และให้หมายรวมถึงหัวหน้าคณะบุคคลหรือหัวหน้าสำนักงานหรือผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคล ตามมาตรา 11 ด้วย

“ผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชี” หมายความว่า ผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนเพื่อเป็นผู้ทำบัญชี ตามมาตรา 11 มาตรา 44 หรือที่จะมีการตราพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา 9

“ผู้รับบริการ” หมายความว่า ผู้รับบริการ ตามมาตรา 47 (3) ได้แก่ (1) ผู้ว่าจ้างผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี และ/หรือ (2) ส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ และบุคคลอื่นที่ใช้ผลงานของผู้ประกอบ วิชาชีพบัญชีด้วยความสุจริตและจำเป็น

“ผู้ที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้” หมายความว่า ผู้ที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้ อันได้แก่ ผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคลหรือนิติบุคคล ตามมาตรา 47 (4)

“ความโปร่งใส” หมายความว่า ภาพลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ และมาตรฐานวิชาชีพที่กำหนดไว้ และไม่ปกปิดข้อเท็จจริงหรือบิดเบือนความจริงอันเป็นสาระสำคัญซึ่งสามารถติดตามตรวจสอบได้

“ความเป็นอิสระ” หมายความว่า การปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากอิทธิพลของบุคคลอื่นที่ทำให้เกิดความสงสัยในความเป็นกลางหรือความเที่ยงธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ความเป็นอิสระนี้จะต้องเป็นที่ประจักษ์ เพื่อให้ผลงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเป็นที่เชื่อถือได้

“ความเที่ยงธรรม” หมายความว่า การใช้ดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพโดยปราศจากความลำเอียง อคติ ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และอิทธิพลของบุคคลอื่น

“กรอบวิชาชีพบัญชี” หมายความว่า หลักการ มาตรฐาน และแนวปฏิบัติของวิชาชีพบัญชี

“ความซื่อสัตย์สุจริต” หมายความว่า การประพฤติอย่างตรงไปตรงมา จริงใจ ซื่อตรงต่อวิชาชีพ

ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง ปฏิบัติงานบนหลักฐานที่เป็นจริงและเชื่อถือได้ ไม่อ้าง หรือยินยอมให้บุคคลอื่น อ้างว่าได้ปฏิบัติงานถ้าไม่ได้ปฏิบัติงานจริง

“ความรู้ความสามารถ” หมายความว่า การใช้ความรู้ความสามารถ ความชำนาญในการปฏิบัติวิชาชีพบัญชีด้วยความเอาใจใส่อย่างเต็มความสามารถ ความเพียรพยายาม และความระมัดระวังรอบคอบเพื่อที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมั่นใจได้ว่ามีผลงานทางวิชาชีพที่อยู่บนพื้นฐานของกฎเกณฑ์ มาตรฐานในการปฏิบัติงาน และวิชาการที่เกี่ยวข้อง

“การรักษาความลับ” หมายความว่า การไม่นำข้อมูลใด ๆ ที่โดยปกติองค์กรไม่ได้เปิดเผยต่อสาธารณชนไปเปิดเผย หรือใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือบุคคลอื่น เว้นแต่ในกรณีที่มีการเปิดเผยตามสิทธิหรือหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

“ความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพบัญชี” หมายความว่า

(1) การกระทำการใด ๆ ที่เป็นเหตุให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องได้รับโทษการประพฤติดิจจรยาบรรณ ตามมาตรา 49 โดยมีลักษณะการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี นอกจากที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547

ความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต

## ข้อ 8 ความโปร่งใส

ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส

## ข้อ 9 ความเป็นอิสระ

(1) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องใช้ดุลยพินิจและปฏิบัติงานอย่างเป็นอิสระภายใต้กรอบวิชาชีพบัญชี

(2) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องไม่ปฏิบัติงานที่ตนขาดความเป็นอิสระภายใต้กรอบวิชาชีพบัญชี

## ข้อ 10 ความเที่ยงธรรม

(1) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม ซื่อตรงต่อวิชาชีพ และต้องไม่มีส่วนได้เสียในงานที่ตนประกอบวิชาชีพ นอกจากค่าตอบแทนที่ได้รับจากการประกอบวิชาชีพนั้น

(2) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องใช้ดุลยพินิจบนหลักฐานที่เชื่อถือได้โดยปราศจากความมีอคติและความลำเอียง

(3) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องใช้ดุลยพินิจอย่างเที่ยงธรรมโดยหลีกเลี่ยงความสัมพันธ์หรือสถานการณ์ใด ๆ ที่อาจทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไม่สามารถปฏิบัติงานได้โดยโปร่งใส อิสระและซื่อสัตย์สุจริต

#### **ข้อ 11 ความซื่อสัตย์สุจริต**

(1) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติงาน อย่างตรงไปตรงมา จริงใจ ซื่อตรงต่อวิชาชีพไม่คดโกง ไม่หลอกลวงความรู้ ความสามารถ

(2) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องใช้ความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพ วิธีปฏิบัติ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ความชำนาญและประสบการณ์ทางวิชาชีพด้วยความมีสติ เอาใจใส่อย่างเต็มความสามารถ และระมัดระวังรอบคอบ

(3) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องประกอบวิชาชีพ โดยมีความสามารถเพียงพอที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จได้

(4) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องประกอบวิชาชีพ ด้วยความมุ่งมั่นและขยันหมั่นเพียร

(5) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องศึกษาหาความรู้และความชำนาญทางวิชาชีพเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถให้ทันสมัยอยู่เสมอ

#### **ข้อ 13 มาตรฐานในการปฏิบัติงาน**

(1) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องประกอบวิชาชีพให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพและมาตรฐานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

(2) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังรอบคอบ และด้วยความชำนาญตามมาตรฐานวิชาชีพและมาตรฐานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

#### **การรักษาความลับ**

ข้อ 14 ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องไม่นำข้อมูลที่เป็นความลับขององค์กร ที่ตนได้มาจากการปฏิบัติงานวิชาชีพ และความสัมพันธ์ในทางธุรกิจ รวมทั้งความลับขององค์กรที่ตนสังกัดไปเปิดเผยต่อบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากองค์กร เว้นแต่ในกรณีที่เป็นการเปิดเผยตามสิทธิหรือหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย หรือในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องไม่นำข้อมูลที่เป็นความลับขององค์กรที่ตนได้มาจากการปฏิบัติงานวิชาชีพ และความสัมพันธ์ในทางธุรกิจ รวมทั้งความลับขององค์กรที่ตนสังกัด ไปใช้เพื่อประโยชน์ของตนหรือบุคคลอื่นโดยมิชอบ

#### **หมวด 5**

##### **ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ**

ข้อ 16 ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องมีความรับผิดชอบตามกรอบวิชาชีพบัญชีต่อผู้รับบริการ

ข้อ 17 ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติงานตามกรอบวิชาชีพบัญชี เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและมีประโยชน์ต่อผู้รับบริการ

#### **หมวด 6**

ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้

ข้อ 18 ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติตามจริยธรรมทางธุรกิจขององค์กรที่ตนสังกัด

ข้อ 19 ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อุทิศตน พยายามบรรลุทรัพย์สินขององค์กรที่ตนสังกัด

ข้อ 20 ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องใช้เวลา และทรัพย์สินขององค์กรที่ตนสังกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่นำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือบุคคลที่สามทั้งทางตรงและทางอ้อม

ข้อ 21 ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องเปิดเผยความสัมพันธ์กับองค์กร สถาบัน ธุรกิจภายนอก หรือความสัมพันธ์ทางเครือญาติ เพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์

ข้อ 22 ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องไม่กระทำการใด ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง และการดำเนินการขององค์กรที่ตนสังกัด

ข้อ 23 ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบ มีเหตุผลในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรที่ตนสังกัด รวมถึงนายจ้าง (ผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน เจ้าของ) ของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

#### **ความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ และจรรยาบรรณทั่วไป**

ข้อ 24 ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องไม่แย่งงานวิชาชีพบัญชีจากผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านเดียวกันรายอื่น

ข้อ 25 ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องไม่ปฏิบัติงานทางวิชาชีพบัญชีเกินกว่าที่รับมอบหมายจากผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีรายอื่น

ข้อ 26 ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องไม่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับงานของตนเกินความเป็นจริงไม่โอ้อวด หรือเปรียบเทียบตนหรือองค์กรที่ตนสังกัดอยู่กับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านเดียวกันรายอื่น หรือองค์กรที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านเดียวกันรายอื่นสังกัดอยู่

ข้อ 27 ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องไม่ให้หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์ใด ๆ เพื่อเป็นการจูงใจให้บุคคลอื่นแนะนำหรือจัดหางานวิชาชีพบัญชีมาให้ตน

ข้อ 28 ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องไม่เรียกหรือรับทรัพย์สินหรือประโยชน์จากบุคคลใด เมื่อบุคคลนั้นได้รับงานจากการแนะนำหรือการจัดหางานของตนในฐานะที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีขององค์กรนั้น

ข้อ 29 ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องไม่กำหนดค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนในการให้บริการวิชาชีพบัญชีโดยมิได้คำนึงถึงลักษณะ ความเสี่ยง ความซับซ้อนและปริมาณของงานที่ตนให้บริการ หรือมีส่วนร่วมในการให้บริการวิชาชีพบัญชี

ข้อ 30 ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ถูกที่ควร สำนึกในหน้าที่และไม่ปฏิบัติตนในลักษณะที่ทำให้เกิดความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพบัญชี (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนพิเศษ 127 ง , 2553 : 68-74)

จากข้อมูลที่น่าเสนอจะเห็นได้ว่า ว่านักปฏิบัติการ หรือผู้กระทำการระบบการเงินการบัญชี มีจรรยาบรรณทางวิชาชีพ แนวทาง หรือรูปแบบการดำเนินงาน ตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เป็นบรรทัดฐานให้ปฏิบัติกันเป็นมาตรฐานเดียวกัน ของผู้ประกอบวิชาชีพการเงินการบัญชี

#### **วิชาชีพการเงินการบัญชีในวิถีทางพระพุทธศาสนา**

จรรยาบรรณของนักการเงินการบัญชีตามวิถีทางพระพุทธศาสนา เป็นนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการทำงานที่นำพุทธศาสนาให้ย้อนกลับมามีบทบาทในการศึกษาและการปฏิบัติงานให้นักบัญชีไทยตระหนักว่าศาสนาพุทธของไทยเป็นศาสนาที่มีเหตุผลไม่มีความล้าสมัย นักบัญชีสามารถนำหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการทำงานการเงินการบัญชีที่ดีได้

การเงินการบัญชีเป็นอาชีพที่มีความรับผิดชอบสูง นักธุรกิจสามารถนำตัวเลขทางบัญชีไปวิเคราะห์ผลการประกอบการ ดูแนวโน้มทางธุรกิจ คาดคะเนการขาย วางเป้าหมายธุรกิจ และการใช้ข้อมูลทางบัญชีวิจัยทางด้านตลาด ส่วนภาครัฐบาลสามารถนำตัวเลขไปวางแผนด้านงบประมาณ การจัดเก็บภาษี วิเคราะห์ความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจของประเทศ (วรรณ วรงค์วัฒน์, 2546: 11) ดังนั้นอาชีพนักบัญชีก็ไม่ต่างกับอาชีพแพทย์ นักกฎหมาย ที่ต้องมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ซึ่ง ณ ปัจจุบัน ซึ่งบทสรุป ของสภาวิชาชีพบัญชี ซึ่งเป็นองค์กรนิติบุคคลระดับประเทศได้ออกพระราชบัญญัติ พุทธศักราช 2547 ว่าด้วย จรรยาบรรณนักบัญชีที่ดีสรุปได้ ดังนี้

- 1) มีความซื่อสัตย์ สุจริต
- 2) มีความละเอียดรอบคอบ
- 3) รักษาความลับทางด้านบัญชีของหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง
- 4) ไม่นำเอกสารทางด้านบัญชีไปเผยแพร่ต่อบุคคลภายนอก โดยไม่ได้รับอนุญาต

**1) มีความซื่อสัตย์ สุจริต** ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง ผู้ที่มีความประพฤติตรงต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจ ไม่มีความลำเอียง ไม่ทุจริตคดโกง ทั้งทางตรงและทางอ้อม รู้หน้าที่การงานของตนเอง ปฏิบัติเต็มกำลังความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ในพระพุทธศาสนา โดยพระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ในพระไตรปิฎก เล่มที่ 11 พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 3 ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค เรื่องทุจจริต 3 และ สุจริต 3 ดังนี้

ทุจจริต 3 อย่าง

- |                |                        |
|----------------|------------------------|
| (1) กายทุจจริต | ความประพฤติชั่วทางกาย  |
| (2) วจีทุจจริต | ความประพฤติชั่วทางวาจา |
| (3) มโนทุจจริต | ความประพฤติชั่วทางใจ   |

สุจริต 3 อย่าง

- |               |                                               |
|---------------|-----------------------------------------------|
| (1) กายสุจริต | ความประพฤติชอบทางกาย                          |
| (2) วจีสุจริต | ความประพฤติชอบทางวาจา                         |
| (3) มโนสุจริต | ความประพฤติชอบทางใจ (ที่.ป. (ไทย) 11/228/227) |

ในความซื่อสัตย์สุจิตนั้น ในสำนวนสุภาษิตไทย จากบรรพบุรุษที่ได้กล่าวสั่งสอนเป็นคติสอนใจในการดำรงชีวิตแบบไทย ๆ ว่า “ซื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน” หรือ “ไม่คดเอาไว้ทำขอเหลืงงเอาไว้ทำเคียว คนคดเพียงอย่างเดียว ทำอะไรไม่ได้” ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่า ความหมายบ่งบอกว่า ผู้ใดกระทำการด้วยการงานใด ๆ นั้น ประกอบด้วยจิตใจที่ซื่อสัตย์สุจริตทั้งกาย วาจา ใจ คือ การกระทำด้วยกายไม่เอาเปรียบผู้อื่นกับเพื่อนร่วมงาน แม้แต่การทำงานคือการทำงานให้สมดุลกับค่าจ้างที่ได้รับ ไม่ล็กเล็ขโมยน้อย ถือเอาประโยชน์ส่วนร่วมเพื่อเป็นประโยชน์ส่วนตน ไม่กล่าววาจาว่าร้าย พูดจาโกหกเพื่อประโยชน์ส่วนตนต่อเพื่อนร่วมงานต่อผู้บังคับบัญชา หรือเจ้านาย สุดท้ายด้วยการมีจิตใจที่เคารพต่อเจ้านาย เคารพต่อกติกา กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่จัดทำขึ้นไว้ร่วมกัน ทำให้การทำงานในทีนั้น ๆ ในชีวิตตนเองนั้นดำเนินการได้นานตลอดจนชั่วชีวิต ผิดกับผู้ใดดำรงชีวิตในการทำงานต่าง ๆ ด้วยคิดคดไม่ปฏิบัติตนทั้งด้วยกาย วาจา ใจ จะทำให้ตนเองจะอยู่กับการงานนั้นไม่ยืดยาว มีอันต้องจากไป หรือต้องหางานใหม่ อยู่ล้าไป ไม่มีความเจริญ ไม่พบกับความมั่นคงในชีวิตและครอบครัว ดังในพุทธสุภาษิต ที่มีในพระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรคและ ขุททกนิกาย สุตตนิบาต ว่า “สจเจณ กิตติ ปโปติ ” แปลว่า “คนได้เกียรติ ( ชื่อเสียง) เพราะความสัตย์.” (ส.ส. (บาลี) 15/246/303, (ไทย) 15/246/353) ในพุทธสุภาษิตนี้ มีหมายความว่า คนเราจะมีเกียรติมีศักดิ์ศรีของ

ความเป็นคนขึ้นอยู่กับความ ซื่อสัตย์ คำว่าบรรลุนั้นหมายถึงการกระทำการงานใดที่ประกอบไปด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ทั้ง กาย วาจา ใจ แล้วผลลัพธ์ หรือสำเร็จผลของงานนั้นได้บรรลุเป้าหมายด้วยดีและเป็นประจักษ์แก่ผู้บังคับบัญชาหรือเจ้านายจนถึงผู้ร่วมงานจะต้องได้รับการให้เกียรติ ยกย่องเกรงขาม และเกิดความไว้วางใจเชื่อใจ ทำให้ชีวิตการทำงานเจริญรุ่งเรืองอย่างมีเกียรติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราโชวาท หนังสือวันเด็ก ปีพุทธศักราช 2531 ความว่า ชื่อสัตย์สุจริต มีความหมายว่า ความประพฤติดี ความประพฤติชอบ ประพฤติตรงและจริงใจไม่คิดคดทรยศ ไม่คดโกง และไม่หลอกลวง คนจะได้ชื่อว่ามีคุณสัตย์ ต้องมีความจริง 5 ประการ คือ

(1) จริงต่อการงาน หมายถึง ทำอะไรทำจริง มุ่งให้งานสำเร็จเกิดประโยชน์ส่วนตนหรือส่วนรวมได้จริง ๆ

(2) จริ่งต่อหน้าที่ หมายถึง ทำจริงในงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเรียกว่า หน้าที่ทำงานเพื่องาน ทำงานให้ดีที่สุด ไม่เลินเล่อ ไม่หละหลวม ไม่หลีกเลี่ยงบดบังคือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ต้องเอาใจใส่หน้าที่ให้งานสำเร็จเกิดผลดี

(3) จริงต่อว่าจา หมายถึง การพูดความจริง ไม่กลับกลอก รักษาวาจาสัตย์อย่างเคร่งครัด  
พูดจริงทำจริงตามที่พูด

(4) จริงต่อบุคคล หมายถึง มีความจริงใจต่อคนที่เกี่ยวข้อง ต่อมิตรและผู้ร่วมงานจริงใจต่อเจ้านายของตน เรียกว่า มีความจงรักภักดี จริงใจต่อผู้มีพระคุณ เรียกว่า มีความกตัญญูทตเวที

(5) จริตต่อความดี หมายถึง มุ่งประพฤติดแต่ความดีจนติดเป็นนิสัย เป็นบุคคลที่ประกอบด้วยคุณธรรม คือ หิริ ความละอายบาป ละอายใจต่อการทำชั่ว โอตตปปะ ความกลัวบาปเกรงกลัวต่อความชั่ว (พระบรมราโชวาท, 2531)

จะเห็นได้ว่าเรื่องความสัตย์สุจริต ขออัญเชิญ พระบรมราชาบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้ยกมานี้ จะเห็นได้ว่า ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐานของความดีเป็นทางของการปฏิบัติงาน ทุกอย่าง ทุกอย่างผ้ทำงานบัญชี จึงต้องฝึกฝนอบรมให้เกิดมีขึ้นในตนเองเสมอ

2) มีความละเอียดรอบคอบ จำเป็นมากในการชีวิตการทำงานความละเอียดรอบคอบนับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะการทำงานทุกคนย่อมหวังให้เกิดผลที่ดีที่สุด ธุรกิจประสบความสำเร็จมากที่สุด การทำงานแบบคิดว่าทุกอย่างน่าจะดีที่สุดโดยไม่ผ่านการตรวจสอบอย่างละเอียด ความประมาทย่อมอันตรายและหมายถึงโอกาสผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้น โดยเฉพาะงานบัญชี ต้องมีความถูกต้องชัดเจน ดังนั้น ผู้ทำบัญชี ต้องมีสติ และ สัมปชัญญะ สติคือ ความระลึกได้ นึกได้ สำนึกอยู่เสมอ เผลอเหลือสัมปชัญญะ หมายถึง ความรู้ชัด รู้ชัดสิ่งที่นึกได้ ตระหนัก เข้าใจตามความเป็นจริง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2554 : 65 ) ความรู้ตัวทั่วพร้อมเป็นธรรมที่มีอุปการะ (ดูรายละเอียดใน ที.ปา. 11/378/290) คู่กับสติ เป็นธรรมที่เอื้อกับสติที่อยู่ 4 ลักษณะ

ศาสตลัมปชญญะ รู้ชัดว่ามีประโยชน์ หรือตระหนักในจุดหมาย คือ รู้ตัวตระหนักชัดว่าสิ่งที่กระทำนั้นมีประโยชน์ตามความมุ่งหมายอย่างไรหรือไม่ หรือว่า อะไรควรเป็นจุดมุ่งหมายของการที่เรากระทำอยู่นั้น เป็นประโยชน์ต่อองค์มากมาย พึงรักษา โดยไม่ประมาท

สัมปายสัมปชัญญะ คือรู้ชัดว่าเป็นสัปปายะ หรือตระหนักในความเหมาะสมเกื้อกูล คือรู้ตัวตระหนักชัดว่าสิ่งของนั้น การกระทำนั้น ที่ที่จะไปนั้น เหมาะกันกับตน เกื้อกูลแก่สุขภาพ แก่กิจเอื้อต่อการสละละลดแห่งอกุศลธรรมและการเกิดขึ้นเจริญงอกงามแห่งกุศลธรรม จึงใช้ จึงทำ จึงไป หรือเลือกให้เหมาะ

โคจรสัมพันธ์รู้ชัดว่าเป็นโคจร หรือตระหนักในแผนงานของตน คือ รู้ตัวตระหนักชัดเจนตลอดเวลาถึงสิ่งที่ตนทำ หน้าที่ เป็นตัวงาน เป็นจุดของเรื่องที่ตนกระทำ ไม่ว่าจะไปไหนหรือทำอะไรอื่น ก็รู้ตัวตระหนักอยู่ ไม่ปล่อยใจให้เลื่อนหายไป มิใช่ว่าพอทำอะไรอื่น หรือไปพบสิ่งอื่นเรื่องอื่น ก็เกิดเพร็ดไปกับสิ่งนั้นเรื่องนั้น

สัมโมหสัมพันธ์รู้ชัดว่าไม่หลง หรือตระหนักในตัวเนื้อหาของสถานะของตนเอง ไม่หลงไหลพันเพื่อน คือเมื่อไปไหน ทำอะไร ก็รู้ตัวตระหนักชัดในการเคลื่อนไหว หรือในการกระทำนั้น และในสิ่งที่กระทำนั้น ไม่หลง ไม่สับสนงะงะพันเพื่อน เข้าใจล่วงตลอดไปถึงตัวสถานะในการกระทำที่เป็นไปอยู่นั้น ว่าเป็นเพียงการประสมกันขององค์ประกอบและปัจจัยต่าง ๆ ประสานหนุนเนื่องกันขึ้นมาให้ปรากฏ เป็นอย่างนั้น หรือสำเร็จกิจนั้น ๆ รู้ทันสมมติ ไม่หลงสถานะเช่นยึดเห็นเป็นตัวตน โดยสาระ คือ ความรู้ตระหนัก ในเรื่องราว เนื้อหา สาระ และสถานะของสิ่งที่ตนเกี่ยวข้องหรือกระทำอยู่นั้น ตามที่เป็นจริงโดยสมมติสัจจะ หรือตลอดถึงโดยปรมาตมสัจจะ มิใช่พรวดพราดทำไป หรือสักว่าทำ มิใช่ทำอย่างมกมายไม่รู้เรื่อง และไม่ถูกหลอกให้ลุ่มหลงหรือเข้าใจผิดไปเสียด้วยความพรัมว หรือด้วยลักษณะอาการภายนอกที่ยั่วยุ หรือเย้ายวน เป็นต้น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2554 : 433)

นอกจากความซื่อสัตย์สุจริตที่จำพาให้ชีวิตการทำงานเจริญรุ่งเรืองนั้นผู้ปฏิบัติงานจำต้องมีหลักพุทธธรรม ที่คู่เหมาะกับความละเอียดรอบคอบ ของนักการการเงินการบัญชีที่จะต้องนำมาเป็นข้อคิดข้อปฏิบัติสำนึกในการทำงาน คือ คุณธรรมเรื่องอิทธิบาท 4 ซึ่งในคุณธรรมข้อนี้ท่านเจ้าคุณพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) อธิบาย และให้ความหมายไว้ว่า

อิทธิบาท 4 (ที.ปา. 11/231/233., อภิ.วิ. 35/505/292) หมายถึง คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ, คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย

(1) ฉันทะ หมายถึง ความพอใจ คือ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักงานของตนที่ทำการทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ได้ผลงานของเราดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

(2) วิริยะ หมายถึง ความเพียร คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง ตามสมควร ไม่ประปรายปล่อยเลย ให้เสียงาน

(3) จิตตะ หมายถึง ความคิด คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกใฝ่ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป มีความมั่นคงกับงาน

(4) วิมังสา หมายถึง ความไตร่ตรอง หรือ ทดลอง คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจตราหาเหตุผลและตรวจสอบข้อสงสัยหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง และคำว่า วิมังสาตนเอง จึงเหมาะสมกับคำว่า ละเอียดรอบคอบ ของนักการบัญชี ควรคำนึงและนำไปปฏิบัติ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), : 160)

**3) รักษาความลับทางด้านบัญชีของหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง** ในข้อนี้ เป็นเรื่องความมั่นคงขององค์กรเป็นเรื่องสำคัญมากยิ่งขึ้นในวงการธุรกิจมีความแข่งขันกันสูง ข้อมูลของขององค์กรเป็นสิ่งที่ควรระมัดระวัง ผู้ทำหน้าที่ดูแลข้อมูลต้องมีความหนักแน่นไม่เปิดเผยข้อมูลให้แก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง เพราะจะทำให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวง และหัวข้อทางพุทธธรรมที่เหมาะสมและควรน่าจะประยุกต์เข้ากับกันได้คือ เรื่องของ สัจจะ ที่มาในหัวข้อ ฆราวาสธรรม (ดูรายละเอียดใน ส.ส. 15/845/316;) ที่แปลว่า ธรรมของผู้ครองเรือน ประกอบด้วย 2 คำ "ฆราวาส" แปลว่า ผู้ดำเนินชีวิตในทางโลก, ผู้ครองเรือน และ "ธรรม" แปลว่า ความถูกต้อง, ความดีงาม, นิสัยที่ดีงาม, คุณสมบัติ,

ข้อปฏิบัติ ขรวาธรรม แปลว่า คุณสมบัติของผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตทางโลก ประกอบด้วยหลักธรรม 4 ประการ คือ

(1) สัจจะ แปลว่า ความจริง, ซื่อตรง ซื่อสัตย์ จริใจ พุดจริง ทำจริง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) : 114) ดังนั้นนักการบัญชี จึงจำเป็นต้องมีสัจจะ ความจริงใจ มีความซื่อสัตย์เป็นพื้นฐาน การที่คนมีสัจจะจะเป็นการปลูกนิสัยความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในตัวเอง เป็นคนหนักแน่นมั่นคง รักษาไว้ซึ่งข้อมูลได้ดี ทำให้มีความเจริญก้าวหน้าในการประกอบหน้าที่การงาน ได้รับการเคารพยกย่อง เป็นคนที่หน้าเชื่อถือ

(2) ทมะ แปลว่า การฝึกฝน, การข่มใจ ฝึกนิสัย ปรับตัว, รู้จักควบคุมจิตใจ ฝึกหัดตัดนิสัย แก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา ดังนั้น การเป็นบัญชี ต้องหมั่นฝึกฝน ปลูกฝังนิสัยรักการฝึกฝนตนให้เกิดขึ้นในตัวเองจะทำให้เป็นคนมีความสามารถในการทำงาน จะทำให้ไม่พยามก่อเวรกับผู้อื่น สามารถ ยับยั้งตนเองไม่ให้หลงไปทำผิดซึ่งจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเอง และองค์กรได้ การฝึกตน ข่มจิต และรักษาใจ บังคับตัวเองเพื่อลดและละกิเลส และรักษา สัจจะ

(3) ขันติ แปลว่า ความอดทน, ตั้งหน้าทำหน้าทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ทนทาน ไม่หวั่นไหว มั่นในจุดหมาย ไม่ท้อถอย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) : 114) ดังนั้น ความอดทน เป็นที่ควรมี และละลืออยู่เสมอ ในการปฏิบัติงานต่ออุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ จะทำให้ ทำงานได้ผลดี อดทนกับคำพูดหรือการกระทำของผู้อื่น ที่จะอุปสรรคต่อการทำงาน

(4) จาคะ แปลว่า ความเสียสละ, สละกิเลส สละความสุขสบายและผลประโยชน์ส่วนตนได้ใจกว้าง พร้อมทั้งจะรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็น และความต้องการของผู้อื่น พร้อมทั้งจะร่วมมือช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่คับแคบเห็นแก่ตนหรือเอาแต่ใจตัว นั้นหมายถึง การนิยเสียสละให้เกิดขึ้นในเองของนักการบัญชี นักประโยชน์อันเป็นส่วนร่วมเป็นหลัก ไม่เห็นประโยชน์ส่วนตน ทำให้ ส่วนร่วมเสียหาย

#### 4) ไม่นำเอกสารทางด้านบัญชีไปเผยแพร่ต่อบุคคลภายนอก โดยไม่ได้รับอนุญาต

ในข้อนี้เป็นสิ่งจำเป็นที่ควรลึกลึกถึงอยู่เสมอ บ่งบอกถึงเป็นตัวตน หรือเอกลักษณ์ ของนักการบัญชีโดยตรง การที่นำข้อมูลทางด้านการบัญชีไปเผยแพร่ต่อบุคคลภายนอก โดยไม่ได้รับอนุญาต จากผู้บังคับบัญชา ของนักการบัญชี ถือว่าเป็นบุคคลที่ทำลายวิชาชีพ และดูถูกวิชาชีพของตนเองอย่างไม่น่าให้อภัย ดังนั้น หลักพุทธธรรม ที่เหมาะสม และควรยึดถือปฏิบัติ คือ หิริ โอตตัปปะ หรือโลกบาลธรรม เรียกอีกอย่างว่าธรรมคุ้มครองโลก (ดูรายละเอียดใน(ไทย) อก.ทุก. 20/255/655 และข.อติ. 25/220/257) ธรรมคุ้มครองโลก คือ ปกครองควบคุมใจมนุษย์ไว้ให้อยู่ในความดี มิให้ ละเมิดศีลธรรม และให้อยู่กันด้วยความเรียบร้อยสงบสุข ไม่เดือดร้อนสับสนวุ่นวาย มี 2 คือ 1) หิริ ความละอายบาป ละอายใจต่อการทำความชั่ว 2) โอตตัปปะ ความกลัวบาป เกรงกลัวต่อความชั่วและ ผลของกรรมชั่ว (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) : 65)

หิริ ความละอาย และโอตตัปปะ ความเกรงกลัว รวมกันแล้วหมายถึงความละอายและเกรงกลัวต่อบาปนั่นเอง หลักธรรมและหลักการนี้จะคอยเป็นหลักกระตุ้นเตือนเมื่อเราจะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่ไม่เป็นกุศล ถ้าเรามีหลักธรรมนี้อยู่ในใจ เราจะมีสำนึกและละการกระทำนั้นเสีย ถ้าเรา แยกวิเคราะห์ตามหลักภาษาแล้ว เราจะสามารถแยกหลักธรรมนี้ออกได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ (1) หิริ หมายถึงความละอายต่อความชั่วของเรา ความละอายเมื่อตัวเรากำลังเดินไปสู่แนวทางที่ผิด เดินไป แนวทางเสื่อม หรือแม้กระทั่งความอายที่จิตใจของเราเองคิดหรือเขาไปในทางที่ผิดคิดไปในทางอูญล

(2) โอดัปปะ หมายถึง ความเกรงกลัวต่อบาปที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตนเองกลัวเสียยิ่งกว่าเห็นสิ่งอันตรายใด ๆ ความเกรงกลัวต่อบาปนี้เป็นความกลัวบาปที่เห็นด้วยใจ กลัวด้วยจิตใจภายในของตนเอง กลัวบาปนั้น ๆ จะกลับมาหลอกหลอนและทิ่มแทงใจตน ดังนั้นคนที่มีโอดัปปะจะไม่ยอมทำบาปใด ๆ เลย หิริโอดัปปะ ถือว่าเป็นโลกपालธรรม ซึ่งหมายถึงธรรมที่รักษาคุ้มครองโลกทำให้หมู่สัตว์ (รวมถึงมนุษย์) อยู่ร่วมต่อกันอย่างปกติสุขตามสมควร นอกจากจะเรียกว่าเป็นโลกपालธรรมแล้วยังถือว่าเป็นเทวธรรม ซึ่งหมายถึงธรรมที่จะสร้างคนให้เป็นเทพบุตรเทพธิดาด้วยร่างกายที่เป็นมนุษย์นั่นเอง คนที่มีหิริโอดัปปะนอกจากจะเป็นคนที่ไม่ยอมทำบาปแล้ว ยังเป็นคนที่มีสติเตือนตัวเองตลอดเวลาไม่ว่าจะกระทำการใด ๆ (พระโสภณคณาภรณ์, 2522 : 166-171)

## บทสรุป

วิชาชีพการเงินการบัญชี เป็นวิชาชีพที่ไม่ค่อยโดดเด่นในวงสังคมแต่เป็นงานที่ผู้กระทำต้องมีความรับผิดชอบค่อนข้างสูง ละเอียดยรอบคอบ แม่นยำ ซื่อตรง ชัดเจน โปร่งใส เป็นที่น่าเชื่อถือไว้วางใจ และเป็นผู้เบื้องหลังของแต่ละหน่วยงาน ความสำเร็จทั้งหลาย จึงถือได้ว่าเป็นกลุ่มบุคคลผู้ปฏิบัติงานผู้ปิดทองหลังพระของระบบงานบัญชีของทุกองค์กร ถือเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งของความสำเร็จของการดำเนินงานและการดำเนินธุรกิจขององค์กร นักการเงินการบัญชีเป็นวิชาชีพการบัญชี มีความรับผิดชอบค่อนข้างสูง ละเอียดยรอบคอบ แม่นยำ ในด้านตัวเลขและเอกสาร ซื่อตรง ชัดเจน โปร่งใส เป็นที่น่าเชื่อถือไว้วางใจ ความละเอียดยรอบคอบ ถูกต้อง ยึดตามระเบียบระบบเป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานของการบัญชี

ฉะนั้น การเป็นนักการบัญชีที่พึงประสงค์ต้องยึดหลักการ 4 ประการ คือ 1. มีความซื่อสัตย์สุจริต 2. มีความละเอียดยรอบคอบ 3. รักษาความลับทางด้านบัญชีของหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง 4. ไม่นำเอกสารทางด้านบัญชีไปเผยแพร่ต่อบุคคลภายนอก โดยไม่ได้รับอนุญาต หลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกื้อหนุนส่งเสริม ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ แห่งหลักทั้ง 4 ประการ ประกอบด้วยสุจริต 3 อย่าง, ธรรมที่มีอุปการะ, อิทธิบาท 4, ฆราวาสธรรม 4, หิริ โอดัปปะ นักการเงินการบัญชีที่ดี ที่พึงประสงค์ต้องยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อการจัดการ ควบคุม ดูแล ตรวจสอบ และรายงานฐานะทางการเงิน และรายละเอียดอื่น ๆ ด้านการบัญชีของ บริษัท องค์กร สถานประกอบการ นักการเงินการบัญชีต้องมีความรู้ ทักษะ ความสามารถและมีคุณธรรม เป็นผู้ที่ทรงไว้ซึ่งความซื่อสัตย์ ซื่อตรง รักษาจรรยาบรรณของนักบัญชีอย่างเที่ยงตรง พัฒนาตนเองและองค์กรให้เจริญก้าวหน้า ด้วยปฏิบัติตนเป็นผู้เบื้องหลัง หรือควบคุมกันอย่างมีคุณค่า หรือเปรียบเสมือนผู้ปิดทองหลังพระ โดยประพฤติตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา การเป็นผู้ปิดทองหลังพระทำให้องค์พระโดยสมบูรณ์และสวยงาม จึงเสมอเหมือนนักการเงินการบัญชีผู้อยู่เบื้องหลังแห่งความสำเร็จองค์กรเช่นกัน

## บรรณานุกรม

- ดวงสมร อรพินท์ และคณะ. (2555). **การบัญชีการเงิน**. พิมพ์ครั้งที่ 8, กรุงเทพฯ : บริษัท วี.พี. (1991) จำกัด.
- ธำรี หิรัญศรี และคณะ. (2548). **การบัญชีขั้นต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทจุฬพบลีซซิ่ง จำกัด.

พระไตรปิฎกมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2554). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ 16, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2554). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 20, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก.

พระโสภณคณาภรณ์. (2522). **ตอบปัญหาทางพระพุทธศาสนา 2**. กรุงเทพฯ.

ไพบูลย์ ผจงวงศ์. (2548). **การบัญชีเพื่อการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์แสงดาว จำกัด.

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนพิเศษ 127 ง. (2553). **สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่ 19) เรื่อง จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี**.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2552). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

วรรณา วงศ์วิวัฒน์. (2546). **บัญชีเบื้องต้น 1**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอมพันธ์.

วิไล วีระปรีย และคณะ. (2553). **ระบบบัญชี**. พิมพ์ครั้งที่ 25, กรุงเทพฯ : บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.